

Sinning for the Sake of Heaven - עבירה לשמה

Section 1 – Talmudic Sources

1	T. Bavli Nazir 23a-b	בבלי נזיר כג
A	Mishna A women who vowed to be a Nazir, and she drank wine and became ritually impure by contact with the dead – she is lashed 40. If her husband renounced her vow, and she did know that her husband renounced it and drank wine and became ritually impure by contact with the dead she is not lashed 40. R' Yehuda says: If she isn't lashed 40 she is still lashed Makat Mardut [lashes for rebelling] Gemara "Her husband has nullified them, and the Lord will forgive her" (Numbers 30:13), that the verse is speaking of a woman whose husband nullified her vow and she did not know that he had done so. It teaches that if she performs the actions prohibited by the vow she requires atonement and forgiveness. And when Rabbi Akiva would reach this verse he would cry, saying: And if one who intended to pick up pork in his hand and eat it, and in fact he picked up the meat of a lamb in his hand , nevertheless requires atonement and forgiveness, then with regard to one who intends to pick up pork in his hand and in fact picked up pork in his hand, all the more so ...	מתני'. האשה שנדרה בנזיר, והיתה שותה בין ומטמאה למתים - ה"ז סופגת את הארבעים. הפר לה בעלה, והיא לא ידעה שהפר לה בעלה, והיתה שותה בין ומטמאה למתים - אינה סופגת את הארבעים; רבי יהודה אומר: אם אינה סופגת את הארבעים תספוג מכת מרדות. גמ'ת"ר: אישה הפרם וה' יסלח לה - באשה שהפר לה בעלה והיא לא ידעה הכתוב מדבר, שהיא צריכה כפרה וסליחה. וכשהיה מגיע ר"ע אצל פסוק זה היה בוכה, ומה מי שנתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה - טעון כפרה וסליחה, המתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר - על אחת כמה וכמה! ...
B	§ Rabba bar bar Hanna said that Rabbi Yoḥanan said: What is the meaning of that : "For the paths of the Lord are right, and the just walk in them, but transgressors stumble over them" (Hosea 14:10)? This is comparable to two people who roasted their Paschal offerings One ate it for the sake of the mitzva, and one ate it for the sake of excessive eating. This one, who ate it for the mitzva, has fulfilled: "And the just walk in them," while the one, who ate it for of excessive eating "But transgressors stumble over them." Reish Lakish said to him: You call this individual wicked? Granted he had not performed the mitzva in the optimal manner but he has still done Paschal offering. Rather, this is comparable to two people; this one has his wife and sister with him, and that one has his wife and sister with him. Each husband arrives home and engages in sexual intercourse with one of the women. This one happened upon his	אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן, מאי דכתיב: כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בהם ופושעים יכשלו בהם? משל, לשני בני אדם שצלו את פסחיהן, אחד אכלו לשום מצוה ואחד אכלו לשום אכילה גסה, זה שאכלו לשום מצוה - וצדיקים ילכו בהם, וזה שאכלו לשום אכילה גסה - ופושעים יכשלו בהם. אמר ליה ר"ל: האי רשע קרית ליה? נהי דלא קא עביד מצוה מן המובחר, פסח מיהא קא עביד! אלא, משל לשני בני אדם, זה אשתו ואחותו עמו וזה אשתו ואחותו עמו, לזה נזדמנה לו אשתו ולזה נזדמנה לו אחותו, זה שנזדמנה לו אשתו - צדיקים ילכו בהם, וזה שנזדמנה לו אחותו - ופושעים יכשלו בהם.

	wife, and that one happened upon his sister. This one, who happened upon his wife, is described by the phrase “And the just walk in them,” and that one, who happened upon his sister, is described by the phrase “But transgressors stumble over them.” Is this comparable? We are speaking about one way, but here there are two. Rather, it is comparable to Lot and his two daughters, they [i.e. his daughters] intended “leshem mitzva” “and the just walk in them” but he [Lot] who intended to sin – “but transgressors stumble in them”...	מי דמי? און קאמרינן חדא דרך, הכא שני דרכים! אלא, משל ללוט ושתי בנותיו עמו, הן שנתכוונו לשם מצוה - וצדיקים ילכו בהם, הוא שנתכוון לשם עבירה - ופושעים יכשלו בהם....
C	Ulla said: Tamar engaged in licentious activity [with Judah] and Zimri engaged in licentious activity Tamar sinned and from her came kings and prophets. Zimri sinned and multitudes of Israel fell due to him. R Nachman bar Yitzhak said: A sin for the sake [of heaven/mitzvah/God] is greater than a mitzvah not done for the sake [of heaven/mitzvah/God] Could this be? But didn't Rav Yehuda in the name of Rav say: A person should always engage in Torah and Mitzvot even not for their sake, for through acting not for their sake they will eventually act for their sake Rather say: A sin lishma is like a mitzvah performed not for the sake. As it is written “Blessed above women shall Yael be, the woman of Hever the Kenite, above women in the tent shall she be blessed (Judges 5:24) Who are these women? Sarah, Rivkah, Rachel, Leah. R' Yohanan said: The wicked one, engaged in intercourse seven time with her at that time as it is written “Between her feet he sunk, he fell, he lay; between her feet he sunk, he fell; where he sunk, there he fell down dead” (Judges 5:27). Each mention of falling is referring to another act of intercourse. The Gemara asks: But Yael at least enjoyed the sexual intercourse with him; why is the verse so effusive in her praise? Rabbi Yohanan said: All the good of the wicked, is nothing other than evil for the righteous	אמר עולא: תמר זינתה, זמרי זינה, תמר זינתה - יצאו ממנה מלכים ונביאים, זמרי זינה - נפלו עליו כמה רבבות מִיִּשְׂרָאֵל. אמר ר"נ בר יצחק: גדולה עבירה לשמה ממצוה שלא לשמה. והאמר רב יהודה אמר רב: לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצוות אפי' שלא לשמן, שמתוך שלא לשמן בא לשמן! אלא אימא: כמצוה שלא לשמה, דכתיב: תבורך מנשים יעל אשת חבר הקני מנשים באהל תבורך, מאן נשים שבאהל? שרה, רבקה, רחל ולאה. א"ר יוחנן: שבע בעילות בעל אותו רשע באותה שעה, שנאמר: בין רגליה כרע נפל שכב וגו'. והא קא מתהניא מבעילה דיליה! א"ר יוחנן: כל טובתן של רשעים אינה אלא רעה אצל צדיקים.
	Rabbi Hiyya bar Avin said that Rabbi Yehoshua ben Korḥa said: A person should always come first with regard to a matter of a mitzva, as in reward of the one night that the elder preceded the younger, she merited to precede the younger	א"ר חייא בר אבין א"ר יהושע בן קרחה לעולם יקדים אדם לדבר מצוה שבשכר לילה אחת שקדמתה בכירה לצעירה זכתה וקדמה ארבעה דורות בישראל למלכו

	daughter by four generations to the monarchy of the Jewish people.
--	---

1A	Nazir 23a Commentaries	
A	Chachmei Evreux – 13th Century Tosafists Zimri sinned and multitudes of Israel fell: That is to say he intended to sin, but Yehuda didn't intend to sin as at the time there was not yet a prohibition to sleep with an unmarried woman.	שיטה לחכמי איורא (בשיטת הקדמונים) מסכת נזיר דף כג עמוד ב וזימרי זינה והפיל כמה רבבות מישראל. פי' לפי שנתכוון לשם עבירה, אבל יהודה לא נתכוון לעבירה, שהרי באותה שעה עדיין לא גזרו על הפנוייה
B	Rashi to Nazir 23 Tamar was licentious – And intended for a mitzvah in order in order to have children as it is written she saw that Shelah had grown Zimri was licentious – And intended to sin Great is sinning lishma - that is to say for the purpose of a mitzvah From acting not lishma will come to acting lishma - we see that a mitzvah not for its sake is important as it brings to acting for a mitzvah. And you [R Nahman b Yitzhak] said that a sin lishma is greater than this? Rather say that it is as great as a mitzvah performed not lishma and the two are equal	רש"י נזיר כג תמר שזינתה - ונתכוונה לשם מצוה כדי להעמיד זרע כדכתיב כי ראתה כי גדל שלה (בראשית לח). זמרי זינה - ונתכוון לשם עבירה. גדולה עבירה לשמה - כלומר לשם מצוה. מתוך שלא לשמה בא לשמה - אלמא דמצוה שלא לשמה חשיבא דלידי מצוה היא מביאה. ואת אמרת דעבירה לשמה גדולה הימנה. אלא אימא גדולה עבירה לשמה כמצוה שלא לשמה - ששתייהן שוות
C	Rashi to Horayot 10b Tamar was licentious and she intended for the sake of the mitzvah in order to have children from the righteous as is written she saw that Shelah had grown.	רש"י הוריות י' תמר זנתה - ונתכוונה לשום מצוה כדי להעמיד זרע מן הצדיקים כדכתיב כי ראתה כי גדל שלה

- How does the discussion in the gemara relate back to the Mishna?
- What is עבירה and what is לשמה?
- Are there common characteristics of the examples brought? What is the scope of R Nahman b Yitzhak's statement?
- What are other examples that the gemara could have brought?
- What are the possible explanations of the concept? What assumptions does one need to make to maintain these positions?
- What is Ulla saying? Does Ulla agree with R Nahman b Yitzhak?
- What changes between the first reading of R Nahman b Yitzhak and the second reading?
- What factors would reduce the force of R Nahman b Yitzhak's statement?
- Methodologically, is this passage an "interpreted" passage or does it have its own theological force?

2.	T Bavli Sanhedrin 75b	בבלי סנהדרין עד:
A	The Talmud is discussing that one must martyr oneself rather than transgress one of the three cardinal sins (idolatry, murder, forbidden sexual relations). The Talmud asks about Esther how could she sleep with Ahasuerus Abaye said: Esther was passive like the ground.	אמר אביי: אסתר קרקע עולם היתה
B	R Nissim of Gerona 1320 - 1376 Abaye answered that Esther was like the ground, that is to say that she did not act and since she did not	חידושי הר"ן סנהדרין עד תירץ אביי דאסתר קרקע עולם הית' כלומר שלא עשתה שום מעש' וכיון דלא עבדא שום

	acting even if it is actual forbidden relationships she does not have to sacrifice her life	מעש' ואפי' הית' ערוה ממש דאוריית' אין לה למסור את עצמה
C	R Menachem Meiri 1249-1310	בית הבחירה (מאירי) סנהדרין דף עד
	There is another reason to permit which is that...even though it was forbidden sexual relationships and public, and all the more so with Yael that she acted for her own pleasure and in private but is considered to be "forced" to do so to save the masses.	יש כאן צד אחר להתיר ... אף על פי שהיה גלוי עריות ופרהסיא וכל שכן ביעל שהיה להנאת עצמו ובצנעה ודנה את עצמה כאנוסה להצלת רבים

- Should Esther be included in the concept of aveirah lishma?

3	T. Bavli Temurah 14b	בבלי תמורה יד:
	R Yehuda bar Nachmani expounded:	דרש ר' יהודה בר נחמני מתורגמניה דר"ל:
	Within one verse it states "Write for yourself these words" and also states "On the basis of these words" (literally on the mouth of these words). This is to tell you that words which are oral you cannot write down and those which are written cannot be said orally.	כתוב אחד אומר כתוב לך את הדברים האלה, וכתוב אחד אומר כי על פי הדברים האלה, לומר לך דברים שעל פה - אי אתה רשאי לאומרן בכתב, ושבתכתב - אי אתה רשאי לאומרן על פה
	It was taught in the house of R Yishmael: One verse states write for yourself these words – these words you may write but don't write halakhot [i.e the oral torah]	. ותנא דבי רבי ישמעאל: כתוב לך את הדברים האלה - אלה אתה כותב, אבל אין אתה כותב הלכות!
	They said: Perhaps one may write a new insight. As R Yochanan and Reish Lakish would look in the sifrei agadata on shabbat and expounded as follows: It is time to act for Hashem they have renounced your Torah. They said it is better to uproot [part] of the Torah than the Torah be forgotten from Israel	אמרי: דלמא מילתא חדתא שאני; דהא רבי יוחנן ור"ל מעייני בסיפרא דאגדתא בשבתא, ודרשי הכי: עת לעשות לה' הפרו תורתך, אמרי: מוטב תיעקר תורה, ואל תשתכח תורה מישראל

- How is this passage linked or distinct from the concept of לשמה?

4	T Bavli Brachot 63a	בבלי ברכות סג.
A	And the verse states: "It is time to work for the Lord; they have made void Your Torah" (Psalms 119:126). Of this, Rava said: This verse can be interpreted from beginning to end, and can be interpreted from end to beginning.	עת לעשות לה' הפרו תורתך. אמר רבא: האי קרא מרישיה לסיפיה מדריש, מסיפיה לרישיה מדריש.
	This verse can be interpreted from beginning to end: It is time to work for the Lord; what is the reason? Because they have made void Your Torah, . Conversely, it can be interpreted from end to beginning as follows: They have made void Your Torah; what is the reason? Because it is time to work for the Lord.	מרישיה לסיפיה מדריש: עת לעשות לה' מאי טעם - משום הפרו תורתך. מסיפיה לרישיה מדריש: הפרו תורתך מאי טעמא - משום עת לעשות לה'.
	it was taught Hillel the Elder says: At the time of gathering, if the Sages of the generation see to it that the Torah remains the purview of the few, disseminate it to the public at large. At the time of dissemination, gather, and leave it to others to disseminate the Torah. And if you see	תניא, הלל הזקן אומר: בשעת המכניסין - פזר, בשעת המפזרים - כנס. ואם ראית דור שהתורה חביבה עליו - פזר, שנאמר יש מפזר ונוסף עוד, ואם ראית דור שאין התורה חביבה עליו - כנס, שנאמר עת לעשות לה' הפרו תורתך.

	a generation for whom Torah is beloved, disseminate, as it is stated: "There is who scatters, and yet increases" (Proverbs 11:24). However, if you see a generation for whom Torah is not beloved, gather; do not cause the Torah to be disgraced, as it is stated: "It is time to work for the Lord; they have made void Your Torah." Preventing Torah study in that situation is a manifestation of work for the Lord ... דרש בר קפרא: איזוהי פרשה קטנה שכל גוף תורה תלוי בה - בכל דרכיך דעהו והוא ישר ארחותיך. אמר רבא: אפילו לדבר עבירה
B	Chashukei Chemed – R Yitzhak Zilberstein 20th Century We find sometimes that it is permitted to transgress a sin in order to increase mitzvot as is explained in Brachot on the verse "In all your ways know him" Rava says even for a matter of sin. And Rashi (in an older manuscript) explained that even if a person sins and intends for the sake of a mitzvah, such as the daughters of Lot or the matter of Yael, HaKadosh Baruch Hu straightens their ways, that is to say it is permitted to sin if the intent is for a mitzvah. חשוקי חמד גיטין דף יג עמוד א אמנם מצינו שמותר לפעמים לעבור על חטא כדי להרויח מצוות וכמו שמבואר במסכת ברכות (דף סג ע"א) על הפסוק 'בכל דרכיך דעהו והוא ישר ארחותיך', אמר רבא אפילו לדבר עבירה, ופרש"י (בדפו"י) אפילו עשה אדם עבירה ומכין לשם מצוה, כגון בנות לוט, ומעשה דיעל וסיסרא, הקדוש ברוך הוא מיישר ארחותיו, הרי שמותר לעשות חטא אם מכין לשם מצוה

- Where does this passage fit into לשמה עבירה?
- Is it a central or peripheral passage?

Section 2 – Placing the Concept in the Normative Framework

1	Drashot R Yehoshua Ibn Shu'ib (1280-1340)	דרשות ר"י אבן שועיב פרשת כי תצא
	And therefore a person of truth should use things for his actual needs in the world, as our sages say "in all your ways know Him" even for a matter of sin. That is to say food and intercourse which are matters that can cause sin he should intend [when engaging with them to do so] for the sake of heaven. And there are those who explain this to mean even for an actual sin, his intent should be for the sake of heaven as we say "a sin for the sake of heaven is greater than...." As we find with Yael	ולכן האדם שהוא אדם על האמת משתמש בו בדברים מהם צורך העולם ההכרחיים, כמו שאמרנו ז"ל בכל דרכיך דעהו, ואפילו לדבר עבירה, פירוש באכילה ומשגל שהם ענין גרימת עבירה יתכוון בהם לשם שמים. ויש מפרשים אפי' עבירה ממש אם כוונתו לשם שמים, כמו שאמרנו גדולה עבירה לשמה וכו', וכענין יעל
2	Responsa R Yosef Kolon (Maharik) (1420-1480)	שו"ת מהרי"ק ס' קסז
	And it is an obvious matter...that Esther did not commit any prohibition and there was not in the matter even a smidgen of sin, rather it was a great mitzvah that she did that she saved all of Israel. And we know this is correct as when she came before the king the holy spirit rested on her as we expound there...that Esther was one of the seven prophetesses that arose in Israel as the holy spirit rested on her at that moment that she came before the king	והנה דבר פשוט הוא ... כי אסתר לא עשה /עשתה/ שום איסור ולא היה בדבר אפי' נדונד עבירה אלא מצוה רבה עשתה שהצילה כל ישראל. ותדע דכן הוא שהרי בבואה לפני המלך שרתה עליה רוח הקדש כדדרשין התם... שהיא היתה משבעה נביאות שעמדו להם לישראל שהרי שרתה עליה רוח הקדש באותה שעה אשר הלכה לפני המלך ...

	And heaven forbade that the holy spirit would rest on her from a disgusting matter, there being no such thing occurring in Israel Rather the opposite, it is very obvious that she did a great mitzvah and in particular she was considered to be passive like ground anyway. And similar by Yael the wife of Hever the Kenite that the verse praises here in the matter of Sisera and considers her like the matriarchs. And similar to this we find in R Yehuda of Paris in Yevamot... [that Yael was permitted to act like this] even though she was married in order to save all of Israel.	וחלילה וחס לומר שתשרה רוח הקדש מכח מעשה של גנאי לא תהא כזאת בישראל אלא אדרבה פשיטא ופשיטא שעשתה מצוה רבה מאד ובפרט דקרקע עולם היתה וכן מצינו ביעל אשת חבר הקני שבחכה הכתוב במעשה דסיסר' ושקל אותו מעשה כביאות האמהות עם האבות כדאית' בנזיר. וכן כתבו תו' רבינו יודא מפרי"ש ביבמות...ודבר זה מותר לעשות עבירה זו לשמה אפילו היא אשת איש כדי להציל כל ישראל
3	R Avraham Yitzhak Kook (1865-1935) Responsa Mishpat Kohen	שו"ת משפט כהן (ענייני ארץ ישראל) סימן קמ"ד
	And for me, more than this being a matter restricted (to that generation) for saving Israel, it was done as agents of Bet Din and was a specific matter for that moment	ולדידי יותר מכל מגדר מילתא שבעולם הצלת כלל ישראל, שליחותיהו קעבדין, והויא הוראה מיוחדת לאותה שעה
4	R Chaim of Volozhin (1749-1821) Nefesh HaChaim	נפש החיים ב"פרקים פרק ז' עמ' רב בדפוס רובין, בני ברק תשמ"ט
	And it was also the case that permission was given to them to do these matters except from mitzvot, as they saw necessary and they understood that this matter was needed to rectify the worlds – <This is the language of our master in a responsa – I was asked the concept of “aveirah lishma” which we find in our sages what is it? I answered that it only applied in the time prior to the giving of the Torah, but once the Torah was given, if you maintain that there is such a concept why would we need the 613 mitzvot?	אבל היה גם כן הרשות נתונה להם לעבדו גם במעשים וענינים אחרים לבד המצות, כפי שראו והשיגו שזה הענין והמעשה הפרטית הוא נצרך אז לתיקון העולמות [וז"ל רבינו בשאלות: שאלתי עבירה לשמה שנמצא בדברי חז"ל מה היא. והשיב שלא היה כי אם בזמן קודם מתן תורה, ומזמן מתן תורה ואילך, למי שאומרים שיש עבירה לשמה אם כן למה לנו תרי"ג מצות.

- What are the assumptions underlying these positions? What is the nature of sin? What is the nature of “lishmah”?
- What is the difference between the opinions?
- How are they using the sugya in Nazir? Does the sugya in Nazir hold any theological force?

Section 3 - Sin and Redemption – The Sabbatean Twist

1	Gershom Scholem (1897-1982)- Redemption Through Sin
	Through a revolution of values, what was formerly sacred has become profane and what was formerly profane has become sacred...Prior to the advent of the Redeemer the inward and outward were in harmony, and this is why it was possible to effect great tikkunim by means of outwardly performing the commandments. Now that the Redeemer has arrived, however, the two spheres are in opposition: the inward commandment, which alone can effect a tikkun has become synonymous with the outward transgression. Bittulah shel torah zehu kiyyumah: the violation of the Torah is now its true fulfilment. More than anything else, it was this insistence of the “radicals” on the potential holiness of sin – a belief which they attempted to justify by citing out of context the Talmudic dictum (Nazir 23b) “ A transgression committed for its own sake is greater than a commandment not committed for its own sake”.

2	T.Bavli Sanhedrin 97a	בבלי סנהדרין צז.
	It is taught Rabbi Nehemya says: During the generation that the son of David comes, arrogance will proliferate and the cost of living will corrupt people. The vine will produce its fruit, and nevertheless, the wine will be costly. And the entire kingdom will be converted to the heresy and there will be no rebuke. This supports Rabbi Yitzhak, as Rabbi Yitzhak says: The son of David will not come until the entire kingdom will be converted to heresy.	תניא רבי נחמיה אומר: דור שבן דוד בא בו העזות תרבה, והיוקר יעות, והגפן יתן פרי ויהיו ביוקר, ונהפכה כל המלכות למינות, ואין תוכחה. מסייע ליה לרבי יצחק, דאמר רבי יצחק: אין בן דוד בא עד שתתהפך כל המלכות למינות
3	Low von Honigsberg (19 th century Frankist)	
	Such is the case with the inner Torah, for the outer is in opposition to the inner...and must be annihilated before the inner can be freed. And just as a woman from Ishmael feels as though she ahs been freed from her confinement when she comes to Edom..so continuing to live in Israel under the Torah of <i>beriah</i> is called captivity, not can she be given to marriage under the Torah of <i>beriah</i> but only in Edom, whereas in Israel one must remain a virgin.	
	Divrei Nehemiah - Nehemiah Hayon (18 th century Sabbatean)	

... And this [fact], that the coming of the redemption can be prompted in one of two ways, was what the rabbis of blessed memory had in mind when they said that the Son of David would come either in a generation that was entirely guiltless (meaning when Israel by virtue of its good deeds had withdrawn all the sparks of holiness from the *kelipah*), or else in a generation that was entirely guilty (meaning when the *kelipah* had become so filled with holiness that it split its maw and perished). ... And it is in consequence of this thesis that many, though their intentions are good, have mistakenly said, "Let us go worship other gods that we may fill the *kelipah* to bursting that it die." ... Nay, do not reason with yourself, "Since it is impossible for all to become guiltless so as to withdraw the holiness from the *kelipah*, it is better that I become a sinner and so hasten the doom of the *kelipah* in that way that it might die and salvation might come," but rather, "Wait for the Lord and keep His way" [Ps. 37:34]: it is better that you endure the length of the exile and look to salvation than that you sin by worshipping other gods in order to bring on the redemption. This brings us to the meaning of the verse, "Lest there be among you a root that beareth gall and wormwood [29:17], and it come to pass when he heareth the words of this curse" [etc.;

29:18]. In other words, when he hears the words of the curse that is threatened ... he turns away his heart from God and blesses himself in his heart [29:18], saying: "What Moses has written is true" ... but [he thinks that] if he does not turn away his heart from God and if his intentions are good, that is, if he means to quench the *kelipah* by giving it holiness to drink, then certainly no evil will befall him, but on the contrary, God will turn the curse into a blessing. And this is the meaning of the words "and he blesses himself in his heart," for he says to himself, "I am sure that no harm will befall me ... because I did not turn my heart [from God] ... and because my intentions are good ... [namely] to water the *kelipah*, the thirsty one, with the holiness that I extend to her that she may partake of it and die. It is of such a one that Moses said, "The Lord will not be willing to pardon him" [29:19]. ... Even though his intentions were good and he only desired to hasten the redemption, he cannot be forgiven. ... Nor does [the principle of] "A transgression committed for its own sake" [is greater than a commandment not committed for its own sake] apply here, since there [in its original context] it refers to an ordinary sin, as in the case of Jael [in killing Sisera; Judg. 4], whereas here, where it is a question of worshipping other gods, the Lord will not be willing to pardon him.

- Is there any suggestion in our sugya in Nazir that it can be stretched to the Sabbatean position? Are there any redemptive undertones in the Sugya?
- What is the meaning of "aveirah" and "lishma"?

4. Redemption through sin in the Ramhal – Aveirah Lishma as a Redemptive Act by Women

R Moshe Hayyim Luzzatto – Kinat Hashem Tzevaot (part 2) (1707-1746)	ר משה חיים לוצאטו – קינת ה' צבאות
And this matter is the matter of Esther, that the Shekhina is given over to the Sitrah Ahra and Achasverosh sought to rule over her... But Yael is a different matter, and it is a great secret to even think about and all the more so to speak about it and even more so to investigate...	וענין זה הוא ענין אסתר, שהיא השכינה הנמסרת ביד ס"א. ואחשורוש חושב לשלוט עליה. ... אך ענין יעל הוא ענין אחר. והוא סוד נורא מאוד מלהרהר בו, וכל שכן לדבר בו, וכל שכן לחקור עליו ...

Know that the start of the damage was the intercourse of the serpent with Eve where he placed his impurity in her and because of that she descended into the kelipot.

And it is only possibly to correct this defect through the matter as the verse says "And the women violated" (Zecharia 14:2). And the matter is that ultimately it is required that the...sinner bear his sin and the defect removed from its source...and how immense is the grief of the holy women, the women of Israel, that they need to bear this evil matter. And see that the start of this damage began when "The women of Zion were abused" (Eicha 5.11). Therefore this purification will end when "the women will be violated". However know that this grief will only occur at the very end when the tikkun stands to be completed...And the secret of this matter is that it is required to give to the Sitra Ahra its fitting portion, but to rectify this must be below and not above.

And know I will explain Yael and Sisera and understand this secret well. Yael wife of Hever the Kenite, is from the source of Cain who stemmed from the impurity of the serpent therefore this matter reached her, and it is not like the matter with Esther [who was passive] rather she herself was active

And the secret of this matter is the tent peg, which is the foundation which joins the tent, which is malkhut, which is awakened through unity. And she overpowered this wicked one who lauded over the lower world and killed him and entered his temple, and from there in his brain is the secret of Daat as I mentioned.

We have learned that aveira lishma can only be for a particular circumstance and that it is not possible to change the act as this would rebelling against the torah...rather one act could be from the aspect of rising malkhut to the primordial order.

And all this matter can only be by women because they are karka olam and can utilise the tikkun in this way [by use of their bodies] and not by men for whom sexual prohibitions cannot act as a tikkun for them. For the righteous must guard themselves...and even from [transgressing] less weighty mitzvot than sexual impropriety...can only be in the specific instance based on one who can rule on these things.

דע, כי תחלת הקלקול היה ביאת הנחש על חוה, שהטיל בה זוהמה. ומפני זה ירדה היא אחר כך בתוך הקליפות כנ"ל.

והנה אי אפשר לתקן זה הפגם אלא כענין האמור בכתוב (זכריה יד, ב), "והנשים תשכבנה". והענין הוא, כי סוף סוף צריך שיהיה ... שישא החוטא את חטאו, והפגם סר מן השורש. ... וכמה צער גדול הוא לנשים הקדושות, נשי ישראל, שיצטרכו לסבול הענין הרע הזה. ותראה שראשית הקלקול היה (איכה ה, יא), "נשים בציון ענו". ועל כן סוף הבירור יהיה זה - "והנשים תשכבנה". אך להיות שאפילו זה הצער אין לו להמצא אלא בסוף הכל, בהיות התקון עומד להשתלם, שאז נאמר (משלי לא, כד), "ותשחק ליום אחרון", כי כבר הכח גדול, ואין המעשה ההוא פוגם למעלה, אדרבה - מתקן. ואומר לך איך הוא מתקן - כי ע"י המעשה הזה יקבלו הטמאים ההם את הזוהמה הנשארת מתחלה. ואדרבה, כל טוב הנכלל בהם - יהיה יוצא מהם ונכלל בקדושה. וסוד כל הענין הזה הוא, כי צריך לתת לס"א החלק הראוי לה, אך להיות תקון, צריך שיעשה למטה ולא למעלה:

ועתה אפרש לך ענין יעל עם סיסרא, ותבין הסוד הזה היטב. הנה יעל היתה אשת חבר הקיני, והוא מסוד קין שיצא מכח זוהמת הנחש, ולכן אליה הגיע המעשה הזה. ועל כן נמסרה היא לו לביאה, ולא שידה כמעשה אסתר, אלא היא עצמה..

וסוד זה הענין הוא יתד האהל, שהוא היסוד המתחבר באהל, שהיא המלכות, שכן הוא מתעורר ביחוד. והוא המתגבר על הרשע הזה המתגאה למטה וממיתו, ונכנס ברקתו, ומשם במוחין שלו בסוד הדעת שזכרתי.

נמצאת למד, שאפילו עבירה לשמה לא תהיה אלא בהוראת שעה. אבל לא שיהיה אפשר לשנות סדר המעשה, כי זה נקרא המרת התורה, שאי אפשר לה להיות מומרת בשום פנים... אלא שפעולה אחת אפשר שתעשה מצד המלכות העולה, ומיד ישוב הדבר לסדרו הראשון.

וכל זה שאמרנו לא יתכן אלא בנקבות שהם קרקע עולם, שבהם נמצא הענין הזה שזכרנו, אך לא בזכרים, שאין העריות תקון להם כלל. כי הצדיק יש לו ... ואפילו כל שאר המצות הקלות מן העריות - ...כי אם להוראת שעה, על פי המגיע להוראת כזאת:

Luzzatto connects these two concepts *karka olam* and *aveira lishma* creating a fascinating synthesis. On the one hand he distinguishes between Esther's act and Yael's, between rape and "transgression with good intention". On the other hand, by referring to the female community at large as *karka olam*, he emphasizes women's unique ability to redeem the *sefirah* of *Malkhut* from the grip of the *sitra ahra* through a sexual act. His kabbalistic position extracts a new meaning from these seemingly contradictory halakhic terms. Though he perceives womankind as *karka olam* (by including in this notion both the voluntary acts of seduction and the abuse of Zion's women), still certain women are justified in using their bodies and sexuality for deliverance by means of proactive and volitional acts.

Luzzatto's text emphasizes the original meaning of the term *aveira lishma* as it was understood by the sages: Women are able to save lives and bring about redemption through sexual seduction. To be sure, according to Luzzatto, this can take place only at an extraordinary moment "when the *tikkun* is about to be completed" and only as a singular act that follows a *hora'at shaa*. But the editing of the stories in our sugyah already extracts the act from its private and specific context turning the astonishing acts of individuals into an archetypical pattern. Stories of personal struggles are transformed into the narrative of "big mothers" of salvation who through generations seduce and perform transgressions "with good intention"...

- Why does Luzzatto focus on Yael? What is the common denominator of the women in our sugya?

5. Sin in the context of the Mei HaShiloach - R' Mordechai Yosef Leiner (1800-1854)

A	Mei HaShiloach - Vayerah As that which is written in the gemara (TB Brachot 33b) All is in the hands of heaven except for fear of heaven, this is only from the perspective of the limit of human understanding. In truth, all is in the hands of heaven including the fear of heaven and it is only that in this world God conceals His ways.	מי השלוח פרשת וירא ד"ה ותכחש כי מה דאיתא בגמ' (ברכות לג:) הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים הוא רק לפי גבול תפיסת שכל האדם, אבל באמת הכל בידי שמים ואף יראת שמים ורק בעוה"ז הסתיר הש"י דרכו
B	Mei HaShiloach - Shemini God is present in all actions that were performed from creation until the end of time. Without his will nothing could possibly be done...and in truth the closer one gets to God the more he merits the revelation of God's light without the garments, which are the fences and restraints of the Torah. This is because in the clear light no restraint or prohibition is found and all human actions are for the sake of God.	מי השילוח פרשת שמיני ד"ה ויהי היינו שהש"י הוא תוך כל המעשים שנעשו מבריאת העולם ועד סופו, ובלתי רצונו לא יעשה שום דבר, ... ובאמת כפי מה שהאדם מקרב עצמו לה', כן זוכה להתגלות אור ה' מבלי לבושים שהם גדרים וסייגים, כי באור הברור, שם לא נמצא שום סייג ואיסור, ושם כל מעשה האדם מבוררים שהם לה'.
C	Mei HaShiloach – Pinchas And Pinchas son of Elazar son of Aaron the Kohen saw and he took... It should not, God forbid, arise in your mind to say that Zimri was adulterous (God forbid) as God would not make a parsha in the Torah from an adulterer There is a secret here as there are ten stages in licentious behaviour, the first is a person who arouses himself and intentional acts in a sinful manner, that is the person himself brings about his evil desire.	מי השילוח פרשת פינחס 'וירא פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן, ויקח וכו' ולא יעלה ח"ו על הדעת לומר שזמרי היה נואף, ח"ו כי מן הנואף לא עשה הקב"ה פרשה בתורה, אך יש סוד בדבר הזה. דהנה יש יו"ד נקודות בזנות, הנקודה הא' מי שמקשט עצמו והולך במזיד לדבר עבירה, היינו שהאדם בעצמו מושך עליו היצה"ר,

	After this stage there are nine more stages where a person's free choice is gradually taken from him until the tenth stage where someone distances himself from his evil desire and guards himself from sin with all his strength until it is no longer possible to do so any further, and then when his desire overpowers him and he acts he knows that this was the will of God. And this is the matter of Zimri, as Zimri in truth guarded himself from all evil desire, and it now occurred to him that she (Kozbi) must be his true partner after it was not in his power to remove himself from this [sexual] act. And Pinchas said the opposite, that he [Zimri] still had the strength to restrain himself from this. And this is what the Talmud alluded to that 10 miracles occurred for Pinchas as explained there that if Zimri had killed Pinchas first he would be exempt... And that which the verse says, "the name of the Israelite who was struck" that is that God showed Pinchas after his act who he was waging war with and that he shouldn't think he was an adulterer... And this is the matter of Pinchas that he judged Zimri as a normal adulterer and therefore applied the rule that zealots may strike, but it was hidden from him the depth of the secret that Zimri was the partner [of Kozbi] from the start of creation as the Arizal writes that Moses did not try to judge him for death. We find that Pinchas in this matter acted like a child that did not know the depth of the matter, rather only understood it through the human intellect and no more, and even so God loved him as a great thing he did in his striking and sacrificed himself/	ואח"כ יש עוד ט' מדרגות, ובכל המדרגות שניטל מהאדם כח בחירתו ואי אפשר לו להמלט מעבירה, עד המדרגה ה"ד, היינו מי שמרחיק עצמו מן היצה"ר ושומר עצמו מן העבירה בכל כוחו עד שאין ביכולתו לשמור א"ע יותר מזה, ואז כשנתגבר יצרו עליו ועושה מעשה אז הוא בודאי רצון הש"י, ...וזה הענין היה גם כאן, כי זמרי היה באמת שומר עצמו מכל התאוות הרעות, ועתה עלתה בדעתו שהיא בתו זוגו מאחר שאין בכוחו לסלק א"ע מזה המעשה, ופנחס אמר להיפך שעדיין יש בכוחו לסלק עצמו יו"ד (סנהדרין פ"ב) 'מזה, וזה שמרמז הגמ נסים נעשו לפנחס, וכדאיתא שם אלו פירש זמרי והרגו לפנחס היה ושם האיש ישראל המוכה, היינו שהקב"ה הראה לפנחס אחר מעשה שעשה עם מי היה המלחמה שלו, שאל יחשוב כי נואף גמור היה ח"ו, ... וזה ממש ענין פנחס שהיה דן את זמרי לנואף בעלמא, ע"כ דן אותו קנאין פוגעין בו, ונעלם ממנו עומק יסוד הדבר שהיה בזמרי כי היא היתה בת זוגו מששת ימי בראשית, כמו שמבואר בכתבי עד (שער מאמרי רז"ל/מדרשים) האר"י ז"ל שמרבע"ה לא הכניס א"ע בזה לדונו במיתה. ונמצא שפנחס היה במעשה הזה כנער היינו שלא היה יודע עמקות הדבר רק עפ"י עיני שכל אנושי ולא יותר, ואעפ"כ הש"י אוהבו והסכים עמו כי לפי שכלו עשה דבר גדול בקנאתו ומסר את נפשו
D	Mei HaShiloach – Noach	מי שילוח פרשת נח
	Noach was commanded to treat his three sons each one according to their measure...but all this was advice to Noach prior to him reaching perfection as to how to act, but as soon as he left the ark [in which he perfected himself] he could act the opposite of these matters as it is written he drank and was intoxicated and was angered with Ham...as when a person is perfected they are permitted to break through [barriers of behaviour] as all this is the will of God.	היינו שנצטוו נח לידע איך להתנהג עם ג' בניו בכל אחד לפי מדרגתו, עם חם כפי מדרגתו היינו תחתיים שתדבר עמו רק לפנים ועם יפת שניים ועם שם שלישיית היינו שתדבר עמו מעומק הלב וכל סודותיך תגלה לו. וכל זה היה עצות לנח קודם שנשלם איך יסתיר עצמו, כי מיד כשיצא מן התיבה שאז היה השלמתו אז עשה היפך מאלו הדברים כמ"ש וישת וישכר, וכעס על חם ..., כי כשאדם נשלם אז מותר להתפשט כי אז הכל רצון ה'
E	Mei HaShiloach - Vayeshev	מי השילוח פרשת וישב
	And the truth is that Judah in the incident with Tamar, and will all the matters in the tribe of Judah similar to this, God gave the desire such strength until it could not be resisted as it is	ובאמת ליהודא במעשה דתמר וכן בכל המעשים משבט יהודא הדומין לזה נתן בהם הש"י כח התאוה כ"כ עד שלא היה באפשרותם

	written (in the Midrash) that an angel was appointed to force him and therefore there is no guilt on him in that he was unable to overcome his desire. ... And even though that Peretz acted against the halakha as we find in the Kings of the House of David, on this God testifies that this is because it is time to act for the Lord. And even though in this matter it appears that Er sinned a great sin of Onan, really his soul was greater than that of Onan as from him was born the House of David and in the all theses matters of the House of David God acted like this even though at the time it appeared like a sin. For example, Judah thought she [Tamar] was a prostitute as she covered her face. That is to say that the matter was a secrete of God	להתגבר וכמו שמבואר <u>(בראשית רבה פה שמלאך הממונה על התאוה הכריחו, ולכן לא (ח) עליו האשם במה שלא היה יכול להתגבר על יצרו,</u> ... כי אף שנראה שפרץ עושה נגד ההלכה כמו שמצינו במלכות בית דוד, ע"ז מעיד הש"י שהוא מפני עת לעשות לה', ואף שעל המעשה היה נראה שחטא ער היה גדול מחטא של אונן מ"מ נשמתו הייתה גדולה בעומק מנשמת אונן, כי ממנו נולד מלכות בית דוד כי כל הבנינים של מלכות בית דוד מנהיג הקב"ה על ידי בנינים כאלה אף שבשעת מעשה היה נראה לו שחטא, כי יהודא חשבה לזונה כי כסתה פניה, היינו שהדבר היה בסוד מהש"י ו
F	Mei HaShiloach - Chukat	מי השילוח פרשת חוקת
	And the children of Israel travelled and encamped in Ovot Ovot represents the general principles of Torah and mitzvot from the language <i>av /hokhma</i> [lit. father of wisdom]. It states in the Talmud "Now is the time to act for God as they are desecrating your Torah. Rabbi Nathan says - They are desecrating your Torah in order to act for the sake of God". This is what it means. There are times when it is clear to an individual to act for the sake of God like Elijah on Mt Carmel. At such a time a person must nullify the general principles of Torah and behave only in accordance with God's explicit demands. R Nathan states that when this understanding is not clear in the mind of an individual he is obligated to act according to the general principles of Torah and mitzvot without deviating from the boundaries of halakha. R Nathan speaks of a case of one who is drawn after the will of God after all manners of obstacles are removed from his path. God presents him with the opportunity to act in that manner that appears to him to be outside the confines of halakha God forbid. On this R Nathan states that since his heart is drawn to fulfil the will of God and all obstacles are removed, it is surely the case that the act is not a sin at all. God forbid. At that moment he knows with clarity that it is a time to act for God. And similar to this is the camp in Ovot, as when Aaron was alive they would act in accordance with their hearts which were clear to them and they would walk in the clouds of glory. But when Aaron died and the clouds of glory left them then they began to act in accordance with the principles of the Torah. And similar in the time the Temple was	ויסעו בני ישראל ויחנו באובות אובות הם כללי התורה והמצוות מלשון אב בחכמה, והנה איתא עת לעשות לה' הפרו תורתך <u>(ברכות נד)</u> 'בגמ ר' נתן אמר הפרו תורתך משום עת לעשות לה' הענין בזה הוא כך, שדברי הת"ק הם בשעה שמבורר לאדם על דבר שעתה הוא עת לעשות לה' כמו אליהו בהר הכרמל אז מהצורך להפר כללי ד"ת ורק להתנהג עפ"י בינה שהש"י מבין לאדם, ור' נתן אומר בשעה שאין הבינה מפורשת לנוכח אדם שאז מחייב האדם להתנהג א"ע עפ"י כללי ד"ת ומצוות מבלי לצאת מגדר הלכה. ור"נ אומר באם שלב האדם נמשך אחר רצון הש"י ומסלק ממנו כל נגיעותיו ואח"כ יזמין לו הש"י מעשה שידמה לו שח"ו הסיר מגדר כללי ד"ת וע"ז אמר ר"נ כי לאדם שלבו נמשך אחר רצון ה' וגם שהסיר ממנו כל נגיעה, בטח לא יאונה לו עון ח"ו, ובטח ידע כי הוא אז עת לעשות לה'. וכמו כן היה גם חניות ישראל באובות, כי כל זמן שהי' אהרן קיים היו מנהיגים א"ע עפ"י בינת לבבם שהיתה מפורשת להם והיו הולכים כמו שהבינו מענני הכבוד, אך בעת שנסתלקו ענני כבוד אז התחילו להתנהג עצמם על פי כללים מד"ת וכמו שעתה בזמן שבהמ"ק חרב אין להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד ואז התחילו להתנהג עפ"י כללים. א, <u>(ברכות ח)</u>

	destroyed "there is only for God in this world the 4 cubits of halakha" (Brachot 8)	
G	Mei HaShiloach Behaalotecha	מי השילוח פרשת בהעלותך
	On the word of God they camped and on the word of God they travelled The removal of the clouds and shekhina were only seen to Moshe Rabbeinu. And we find that in every generation there is the righteous one of the generation who see the will of God...And the Yid HaKodosh [R Yaakov Yitzhak Rabinowicz of Peshishcha 1766-1813] saw the will of God in delaying the time for prayer...and his soul shines in the Garden of Eden from this	על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו הסתלקות הענן ושכינתו לא נראה רק למשה רבנו וכן בכל דור הדור מי שהוא צדיק הדור רואה רצון השי"ת ... והיהודי הקדוש בדורו ראה רצון השי"ת באיחור זמן תפלה .., ונשמתו מאירה בגן עדן מזה

E. Aveirah Lishma for the Religious Community

שו"ת הרמ"א סימן יא

דמותר להוציא ש"ר אם כוונתו לשמים ולתכלית טוב כדי לעשות שלום, ע"דיג שאמרו בנזיר פרק מי שאמר הריני נזיר גדולה עבירה לשמה ממנו שלא לשמה וראייה מיעל כו', וק"ו הוא מסוטה שאמרה תורה לעבור מצות ל"ת בשביל הבאת שלום בין איש לאשתו. כ"ש בין שארית ישראל המפוזרין מעט הנה מעט הנה שומרי מצות השי"ת ודתו, שעת לעשות לה' להפיר תורתו כדי להביא שלום על ישראל ולהסיר מביניהם דברי ריבות וקטטות אשר בינותם, ולהרים מכשול מדרך עמנו פנות דרך מן התקלות

שו"ת שבות יעקב חלק א סימן יא

מהרב המובהק הנ"ל בהיותו בבית הדפוס לספרו לקט הקמח באמשטרדם וזהו ק"ק שהסכימו בכח חרם על בני קהלת' לבל ירימו את קולם בבית הכנסת וכל המרים קולו יתן קנס חמשים זהו*בים ויעבור על החרם הן עתה ראובן החכם ראה לשמעון שה' מרנן נגד דין אחד מהחכמים ומזלזל בכבודם ולכן חרה אפו ויקנא לאלהיו ולתורתו והרים קולו כדי להשתיק רנון שמעון ואמר לו שתוק כי הדין דין אמת והתורה מחייבת אותך נידוי אם תסרב בדברי חכמים והן עתה שמעון ופרנסי הקהל טוענין נגד ראובן שעבר על ההסכמה וראובן משיב כי הסכמה כזאת מבוטלת מאליה כשהרמת קול הוא לכבוד ה' ותורתו ואפי' היה מפורש כך בהסכמ' מאחר שהיא נגד הדין אין בה ממש ורשות למחות בדבר הנוגע לקיום והעמדת התורה על שאלה זו יבא דברי הטוב ברור ומבורר

תשובה הנה מר לא צריך לא לגמרא ולא לסברא ידי מ"מ אליו תשמעון כי אין מסרבין באמת מאו*ד תמהתי איך עלה על דעת פרנסי הקהל שהחל ראובן עבר על ההסכמ' חדא דכב' ידוע דבהסכמ' הקהל אזלין בתר כוונת המתקני' ולא אחר כוונת הלשון וכמבואר ג"כ בתשוב' צמח צדק סי' מ"ד. ובודאי כוונת המתקנים לא היה אלא מטעם שסמכו על מה שהזהירו חז"ל שלא יגביה קול' בתפלתם דלא למטרד צבורא וכמבואר בט"ח סי' ק"א. ושמעון שאתחזק באסורו שלש רעות עשה ששח שיחה בטילה בבית הכנסת ולגלג בדיו ובזה תלמיד חכם וכבר אמרו חז"ל דאסו' לשמוע בזילותא דצורבא מרבנן ולהיות שותק ועונשו גדול. וא"כ ראובן זה שבתם לבבו עשה זאת וקינא קנאת ה' צבאות ותורתו ומיחה בו וגער בנזיפה ודאי דשפיר עבד אף אם נימא דהיה עושה נגד התקנה אין לעונשו כלל כיון שנעשה מכח חמום לבבו למחות בעוברי עבירה ולא זו בלבד אמרו אלא אפי' מצינו גדולה עבירה לשמה וכו' ומכ"ש שאין כאן נדנדוד עבירה ולא נגד התקנ' רק מצוה לשמה

Aveirah Lishma – Some Further Reading

Blankovksy, Yuval. 2017. *חטא לשם שמים*. Tel Aviv: Magness Press.

Blankovsky, Yuval. 2014. "A Transgression for the Sake of God - Aveirah Lishma: A Tale of a Radical Idea in Talmudic Literature." *AJS Review* 38 (02): 321-338.

—. n.d. "עבירה לשמה: לקרותי מונח רדיקאלי בספרות התלמודית" https://publishup.uni-potsdam.de/opus4-ubp/frontdoor/deliver/index/docId/8715/file/blankovsky_diss.pdf.

- Brown, Benjamin. 2013. "The Two Faces of Religious Radicalism: Orthodox Zealotry and "Holy Sinning" in Nineteenth-Century Hasidism in Hungary and Galicia." *The Journal of Religion* 93 (3): 341-374.
- Gallant, Batya. 1986. "The Alleged Sabbateanism of Rabbi Moshe Hayyim Luzzato." *Tradition* 22 (3): 44-53.
- Haber, Tzvi. n.d. *עבירה לשם לשמים*. <http://www.daat.ac.il/daat/kitveyet/maaliyot/avera-2.htm>.
- Heftner, Herzl. 2013. "'In God's Hands': The Religious Phenomenology of R' Mordechai Yosef of Izbica." *Tradition* 46 (1): 43-65.
- Kara-Ivanov Kaniel, Ruth. 2013. "'Gedolah Aveirah Lishmah': Mothers of the Davidic Dynasty, Feminine Seduction and the Development of Messianic Thought, From Rabbinic Literature to R. Moshe Haim Luzzato." *Nashim: A Journal of Jewish Women's Studies & Gender Issues* 27-52.
- Magid, Shaul. 2003. *Hasidism on the Margin*. Winconsin: University of Winconsin Press.
- Pikslar, Elisha. n.d. "מעשה יעל ועבירה לשמה." *Mima'ayan* 186-205. <https://asif.co.il/download/YomaLibrary/tanach/Nevi%27im/tnsof/mimaayan%208%20186-205.pdf>.
- Scholem, Gershom. 1971. "The Crypto Jewish Sect of the Donmeh (Sabbatians) in Turkey." In *The Messianic Idea in Judaism*, by Gershom Scholem, 142-166. New York: Schocken.
- Scholem, Gersom. 1971. "Redemption Through Sin." In *The Messianic Idea in Judaism*, by Gershom Scholem, 78-141. New York : Schocken.
- Shneiur, Assaf. 2008. "פיתוי." "יציאה מהכללים: עיון במשנתו של ר' מרדכי יוסף ליינער, בעל 'מי שילוח' חותם." <http://asif.co.il/download/YomaLibrary/mahshava/mahhs/rtzadok/pituche%204%20259-276.pdf>.
- Sisman, Cengiz. 2017. *The Redemptive Power of Sexual Anarchy*. <http://perspectives.ajsnet.org/transgression-issue/the-redemptive-power-of-sexual-anarchy/>.
- Wolfson, Elliot R. 1997. "'Tiqqun ha-Shekhinah': Redemption and the Overcoming of Gender Dimorphism in the Messianic Kabbalah of Moses Hayyim Luzzatto." *History of Religions* 36 (4): 289-332.

Contact: adamcfield@gmail.com